

Annika Olsen om velfærdsteknologi og innovative løsninger indenfor ældreomsorgen

Færøerne med sine 48.000 indbyggere giver både fordele og begrænsninger i forhold til udbredelse og udvikling af nye teknologiske løsninger indenfor ældreplejen.

Ulemperne ved et lille samfund som det færøske er, at der er begrænsede ressourcer både indenfor den offentlige og private sektor til udvikling og efterprøvning af nye teknologiske løsninger på velfærdsområdet. Regelen er derfor, at det kun er velfærdsteknologi, som både er udviklet og efterprøvet i andre lande, som bliver implementeret på Færøerne.

Der er fordele ved et mikrosamfund som det færøske, at det er relativt nemt at teste og implementere ny velfærdsteknologi. Dette synes jeg er værd at uddybe, for her mener jeg at Færøerne har noget at tilbyde og at der heri findes en del udviklingsmuligheder i et nordisk perspektiv.

Selvom Færøerne med sin størrelse adskiller sig væsentligt fra de andre nordiske lande, så er det alligevel et land med nogenlunde den samme basale velfærdsstruktur, de samme institutioner, det samme lovgrundlag og den samme demografi. Således har Færøerne de samme basale ligheder som gør, at man står overfor samme udfordringer som de andre nordiske lande med fortsat at sikre pleje, service og omsorg for fremtidens pensionister. Vi står nemlig også overfor den velkendte dobbelte demografiske udfordring, hvor vi forventer en mangel på arbejdskraft i den offentlige sektor som skal yde service til et stigende antal mennesker med behov for hjælp. Ifølge de demografiske fremskrivninger vil andelen af pensionister på Færøerne fordobles de kommende 20 år, fra 6500 i dag til ca. 11000 i 2030. Situationen på Færøerne forværres yderligere med at gennemsnitsalderen for personalet indenfor ældreplejen er væsentligt højere end i andre sektorer på arbejdsmarkedet. Over 20 % af medarbejderne indenfor ældreplejen på Færøerne er 60 år og ældre. Til sammenligning kan det nævnes at ca. 12 % af arbejdskraften på Færøerne er i denne aldersgruppe. Herudover kan det tilføjes, at det er et voksende problem for Færøerne, at unge mennesker, og især kvinder, der tager til udlandet for at studere, ikke vender tilbage til øerne. I øjeblikket har vi et underskud på 2000 kvinder vel at mærke i fødedygtig alder, der gør udfordringen endnu større.

Med andre ord står Færøerne, ligesom vores nordiske naboer, overfor en meget stor demografisk og økonomisk udfordring på velfærdsområdet og det store spørgsmål er, hvordan vi igen kan bevare en bæredygtig velfærdssektor.

Der er næppe nogen tvivl om, at der er behov for grundlæggende reformer indenfor velfærdssektoren. Når det kommer til stykket har vi ikke et valg, vi er nødt til at gentænke, rationalisere og effektivisere den offentlige sektor efterhånden som presset på de offentlige velfærdsydelser stiger. Og her mener jeg at anvendelsen af moderne velfærdsteknologi kommer til at spille en afgørende rolle, hvad enten vi vil det eller ej. I stedet for at lade presset diktere anvendelsen af nye teknologiske løsninger, synes jeg at det er en bedre strategi at indføre teknologien planlagt og hvor forsøg har vist at det fungerer.

Det er i en denne kontekst at det nordiske samarbejde kan vise sig at være meget værdifuldt. Hvis vi skal undgå at drukne i udfordringerne og hvis vi skal undgå de drastiske og voldsomme reformer, er vi imidlertid nødt til at handle nu. Det er nu at nye, måske endda dristige, teknologiske løsninger skal afprøves og testes, så vi er parate til at møde udfordringerne i tide.

Og det er her, i testfasen af nye teknologiske løsninger på nationalt plan, at jeg mener Færøerne kan komme til at spille en rolle, lad os kalde det som "et laboratorium for ny velfærdsteknologi".

Som jeg var inde på før, har Færøerne, trods sin størrelse, alle den samme grundlæggende samfundsstruktur, lovgivning, institutioner osv. som I har, samtidig har vi de samme udfordringer på velfærdsområdet, hvilket gør landet meget sammenligneligt med det øvrige Skandinavien. Derfor kan erfaringer fra Færøerne også langt hen ad vejen bruges i de andre nordiske lande.

Der er en anden væsentlig fordel med et lille samfund, som er meget afgørende i forhold til afprøvelse og indførelse af nye løsninger på nationalt plan. Jeg refererer her til den lethed og hurtighed, hvormed større reformer, ny lovgivning osv. kan blive implementeret, på godt og ondt. Færøerne er et meget responsivt og mobilt samfund, hvor man er hurtig til at tilpasse sig nye vilkår og omstændigheder. Der er ikke uden grund, at færingerne er blevet kaldt Skandinaviens nomader, på grund af den yderst mobile arbejdskraft.

Færøerne er altså med andre ord et land, hvor forudsætningerne for udvikling og afprøvning af nye teknologiske løsninger er optimale. Med de små afstande, både geografisk og organisatorisk, er det nemt at sprede ny viden og at italesætte anvendelsen af ny teknologi. Beslutningsprocesserne kan være meget smidige og hurtige, hvilket sikrer hurtig implementering. Som et godt eksempel kan jeg nævne den nationale patient-journal, som samler alle informationer om patienter i ét og samme system, således at alle sundhedsoplysninger hos den enkelte færing er tilgængelige, hvad enten du skal besøge en kommunelæge, en speciallæge, skal til undersøgelse i ambulatoriet eller om du bliver indlagt på et af sygehusene osv. Dette er et system, som jeg ved at man længe har haft ønsket om at indføre i andre nordiske lande. Således er vores nationale patient-journal et eksempel på et nationalt it-projekt, som er lykkedes at implementere, som fungerer godt og som kan være til inspiration for andre lande.

På det velfærdsteknologiske område mener jeg at Færøerne, i kraft af sin karakter, som jeg har forsøgt at beskrive, kunne være et meget interessant "velfærdsteknologisk laboratorium", hvor nye teknologier og løsninger kan afprøves, måske især når det gælder nye it-løsninger for administration, registrering, monitorering osv. indenfor servicen, eller it-systemer som fx har til formål at koordinere forskellige velfærdsydelser, så den samlede drift bliver mere effektiv osv. Med andre ord, ny teknologi, hvor der er tale om implementering af nye systemer eller løsninger, som kræver, at flere institutioner og sektorer taler sammen.

Det vigtigste er dog at holde de ældres selvstændighed for øje samt deres personlige integritet. Derudover skal man også tage etiske hensyn m.h.t ny teknologi bl.a. den terapeutiske sæl som har vist sig at være et godt hjælperedskab indenfor demensområdet. Også er det vigtigt at pårørende får medindflydelse, når den slags teknologi indføres.

For at vende tilbage til mit retoriske spørgsmål, så kan vi undgå at andre høster jeres frugter ved på forhånd at indgå aftaler og samarbejde der kan sikre en erfaringsudveksling af de projekter, som vi forhåbentlig kan søsætte indenfor det velfærdsteknologiske område. Vores nordiske naboer er førende indenfor udvikling af ny velfærdsteknologi og jeg mener at Færøerne har det rette "investeringsklima", for at bruge termer fra den private sektor, til afprøvning og implementering af ny teknologi, som I så dygtigt er i stand til at implementere.

Hermed vil jeg runde af med en opfordring og et tilbud om et mere målrettet, planlagt og mere intensivt samarbejde omkring velfærdsteknologi, som jeg tror, vil komme til at spille en afgørende rolle, når vi taler om videreudvikling af den nordiske velfærdsmodel og imødekommelse af de udfordringer der er på findes på velfærdsområdet.

Tak skal i have.